

Correctievoorschrift VWO

2011

tijdvak 1

geschiedenis

tevens oud programma

geschiedenis

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 77 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Dynamiek en stagnatie in de Republiek

1 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

2, 1, 4, 3, 5

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst cijfer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

2 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De la Court stelt vast dat Holland de talrijke inwoners onmogelijk zelf kan voeden (zelfs al zou er overal tarwe verbouwd worden), wat overeenkomt met de malthusiaanse spanning waarbij de groei van de voedselproductie de bevolkingsgroei niet kan bijhouden 1
- De moedernegotie stond (min of meer) garant voor een permanente aanvoer van goedkoop graan uit de Oostzeegebieden om de vele monden te voeden 1

3 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- Deze naam is politiek gekleurd, want met 'Val' wordt aangeduid dat er een bondgenoot verloren gaat, deze naam past dus bij de Opstandelingen/de tegenstanders van de Spaanse koning 1
- Door de inname van Antwerpen verplaatst het economisch zwaartepunt in de Nederlanden zich naar het Noorden / Holland 1
- Er is sprake van continuïteit, doordat wel de plaats van waaruit, maar een groot deel van de economische activiteit niet verandert/in dezelfde handen blijft / de economische dynamiek blijft 1
- Deze continuïteit is mogelijk doordat kooplieden/ondernemers uit Antwerpen naar het Noorden/Holland trekken en hun handelscontacten/kapitaal/kennis meebrengen (zodat zij van daaruit hun activiteiten kunnen voortzetten) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Spanje zou zich door de WIC in zijn belangen geschaad achten, aangezien het in het Caribisch gebied geen vreemde indringers uit Europa wenste 2
- In 1621 was het Twaalfjarig Bestand voorbij, zodat het voor de Republiek aantrekkelijk werd om Spanje te treffen waar dat maar kon / het buitenlands beleid niet meer doorkruist werd 2

5 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Sir William Temple beschrijft dat veel inwoners van de Republiek door oorlog fortuin hebben gemaakt (door bijvoorbeeld de winsten uit wapenhandel/buskruitfabricage/kaapvaart / een profijtelijke militaire carrière) 2
- maar ook eigen schepen konden worden getroffen door (Duinkerker) kapers / afzetgebieden konden (tijdelijk) verloren gaan / de kosten voor vrachtvaart liepen op / de aanvoer van grondstoffen (zoals zout uit Portugal) kon stokken door oorlogen 1

6 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

In 1672 (het Rampjaar) was Engeland in oorlog met de Republiek. Het boek kon de Engelse regering inzicht verschaffen in de sterkte en motieven van de tegenstander/de Republiek.

7 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De bloei van de Leidse lakennijverheid zal worden bevorderd door:

- de Handel, want de stad profiteert van gunstige handelsbetrekkingen (zoals de grootste koopvaardijvloot van Europa) voor de afzet van haar producten / de inkoop van grondstoffen voor de lakennijverheid 1
- de Wijsheid, want in zijn wijsheid verleent het stadsbestuur faciliteiten aan de lakenindustrie / want daardoor is in Leiden een goed ondernemersklimaat / zijn immigranten verwelkomd als aanwinst voor de stad 1
- de Vrede, want vrede is gunstig voor de nijverheid / zorgt voor welvarende burgers 1

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van een factor die de schilder aangeeft en een daarbij aansluitende verklaring, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De politieke situatie in 1648, als de vrede van Münster is gesloten, was reden voor optimisme, want er waren minder handelsbelemmeringen (zoals kaapvaart, embargo's) / meer afzetmogelijkheden (bijvoorbeeld in Spanje/Portugal) 2
- De economische realiteit omstreeks 1648 zou een reden moeten zijn voor pessimisme, omdat de (te) hoge lonen noopten (vanaf ongeveer 1635) tot verplaatsing van de lakennijverheid (naar onder andere Tilburg) / de afhankelijkheid van de stadsbevolking van maar één bedrijfstak riskant was 2

9 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het begrip regentenoligarchie houdt in, dat een (kleine/gesloten) groep regenten de macht heeft / de bestuursfuncties onderling verdeelt 1
- Deze oligarchie heeft volgens de schrijver geleid tot (twee van de volgende) uitwassen: 2
 - Door de contracten van correspondentie / het geven van de banen aan kinderen of kleinkinderen, zijn banen niet meer voor iedereen toegankelijk.
 - Door de zelfverrijking van de regenten / het gedwongen moeten betalen van steekpenningen/zes stuivers voor je baan aan de burgemeester, zijn banen niet meer voor iedereen bereikbaar.
 - Door het particularisme van de regenten / het vooral nastreven van het eigenbelang wordt het algemeen belang niet meer gediend.

10 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Veel Hollandse boeren gaan zich (verder) specialiseren in producten waar veel vraag naar is / producten die hun prijs behouden (zoals boter/kaas). Door deze specialisatie was het rendabel te investeren in apparaten die deze producten konden maken.

of

Veel Hollandse boeren verhogen de efficiëntie van hun bedrijfsvoering door de introductie van dit soort apparaten. Hierdoor kan voor een lagere kostprijs een hogere productie worden gehaald / bespaard worden op de (relatief hoge) arbeidslonen.

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De nijverheid was in de Gouden Eeuw geconcentreerd in (de steden van) de zeegewesten van de Republiek. Door de neergang van de nijverheid (in de Zilveren Eeuw) daalde hier het aantal inwoners.</p> <p>of</p> <p>Om aan de concurrentie het hoofd te kunnen bieden, verplaatsten ondernemers hun nijverheid naar gebieden met lage lonen, zoals de landgewesten van de Republiek. Hierdoor groeit de bevolking in deze regio (in de Zilveren Eeuw).</p>	
12	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 712 1321 936">• Uit het gegeven dat na 1750 Nederlandse schepen minder hout naar Nederlandse havens vervoeren blijkt, dat de export van hout naar Nederlandse havens kan zijn verminderd doordat de Amsterdamse stapelmarkt wordt overgeslagen / de houthavens langs de Zaan worden overgeslagen, doordat de lading rechtstreeks naar de afnemers wordt gebracht <li data-bbox="276 943 1321 1088">• In de Republiek verminderde hierdoor de werkgelegenheid in de verwerking van hout (overslag/houtzagerij/scheepsbouw), wat een vergroting van de armoede / een stijging van de werkloosheid betekende 	<p>2</p> <p>1</p>
13	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="276 1211 1321 1323">• Diderot onderschrijft de politieke kritiek van de patriotten, omdat ook hij vindt dat burgers meer invloed moeten hebben op het bestuur / kritiek heeft op de macht van de stadhouder <li data-bbox="276 1330 1321 1473">• Diderot onderschrijft de economische kritiek van de patriotten, omdat ook hij vindt dat de regenten maatregelen hebben genomen die nadelig voor de handel zijn / overheidscontrole/regulering nadelig is voor de handel 	<p>2</p> <p>2</p>

Dekolonisatie en Koude Oorlog in Vietnam

14 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

De keuze voor de politieke leider door de Volksrepubliek China en de Verenigde Staten (respectievelijk voor de communistische leider Ho Chi Minh en de pro-Westerse/anti-communistische Bao Dai) had te maken met de internationale verhoudingen van dat moment, omdat in de Koude Oorlog de grote mogendheden streefden naar het vergroten van de eigen invloedssfeer.

15 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De Lattre de Tassigny stelt dat vele andere landen in Azië en Afrika het voorbeeld van Vietnam zullen volgen indien Vietnam communistisch wordt. Hiermee spreekt hij zijn steun uit voor de dominotheorie (het uitgangspunt van het Amerikaanse buitenlandse beleid in de jaren vijftig) 2
- De redevoering van De Lattre de Tassigny is vanuit communistisch oogpunt kenmerkend voor het Westers imperialisme door de nadruk op grondstoffen / economische belangen, wat past bij het Westerse imperialisme dat door economische/politieke invloed de wereld wil overheersen (en niet meer door koloniën) 2

16 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat het Chinese communisme met zijn nadruk op de landarbeider als revolutionaire klasse, meer aansloot bij de economische situatie van Vietnam dan het Sovjet-communisme met zijn nadruk op industriearbeiders.

17 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De regering van de Verenigde Staten wilde de slotverklaring van de Conferentie van Genève niet ondertekenen, omdat hierin werd besloten tot nationale verkiezingen in Vietnam. De Amerikaanse regering vond dit ongewenst omdat zij verwachtte dat de communisten de verkiezingen zouden winnen 2
- De regering van de Verenigde Staten vond dat de positie van de communisten in Indochina door de Akkoorden van Genève was versterkt en zag daarom de noodzaak van de oprichting van een regionaal anticommunistisch bondgenootschap (de ZOAVO) 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 5

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Phan Van Chu is pro-communistisch (wat blijkt uit de portretten aan de muur)

1

De politieke gekleurdheid van Phan Van Chu beperkt de bruikbaarheid van de bron voor voor dit onderzoek doordat:

- uit Phan Van Chu's beschrijving van grootgrondbezitters als misdadigers blijkt dat hij (als communist) eenzijdig de schuld legt bij de bezittende klasse voor de maatschappelijke ongelijkheid voor de landhervorming
- uit de toestemming van de Noord-Vietnamese regering voor dit gesprek blijkt dat Phan Van Chu het voor deze regering gewenste standpunt verwoordt / het verloop van de landhervorming als foutloos bestempelt (terwijl dat mogelijk niet zo was)

2

2

19 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Met de herinnering aan haar klasgenoten (die in de klas het door de leraar gewenste antwoord geven en op het schoolplein liever Vietcongstrijder spelen dan Republikeins soldaat) wil Phung Thi Le Ly mogelijk een beeld oproepen van de Zuid-Vietnamese bevolking, die zich in het openbaar naar Diem's gezag voegde maar veelal in het geheim de Vietcong steunde.

20 maximumscore 2

De juiste volgorde is:

4, 2, 6, 1, 3, 5

Opmerking

Als door het wegstrepen van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

21 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

In het kader van de dienstplicht werden steeds meer jongeren opgeroepen om als soldaat naar Vietnam te gaan, wat ertoe bijdroeg dat hun weerstand / de weerstand van hun omgeving tegen de oorlog groter werd (zodat de protestbeweging sterker werd).

Vraag	Antwoord	Scores
22	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opland ziet in het conflict in Vietnam een escalatie van (excessief) geweld van de zijde van de Verenigde Staten, want hij beeldt de Amerikaanse president af als verantwoordelijk voor buitensporig geweld / aanvoerder van bombarderende/schietende helikopters / een van de ruiters van de apocalyps • Behrendt ziet het conflict in Vietnam als een gevolg van de totalitaire / communistische ideologie van Ho Chi Minh/Noord-Vietnam, want hij beeldt Ho Chi Minh af als iemand die zijn volk opoffert in de strijd / verwijst in het onderschrift op een cynische manier naar de communistische ideologie/Karl Marx 	<p>2</p> <p>2</p>
23	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>De prent van Opland vindt waarschijnlijk de meeste weerklank onder de protestgeneratie, omdat die aansluit bij het standpunt dat de regering van de Verenigde Staten het Vietnam-conflict heeft laten escaleren (wat overeenkomt met de opvatting van veel jongeren over de VS).</p> <p>of</p> <p>De prent van Opland vindt waarschijnlijk de meeste weerklank onder de protestgeneratie, omdat Behrendt zich afzet tegen de linkse/ communistische ideologie van Ho Chi Minh (die de sympathie heeft van de jongeren van de protestgeneratie).</p>	
24	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 1972 wijzigde Nixon zijn Vietnambeleid door over te gaan op zware bombardementen op Noord-Vietnam, wat leidde tot het neerhalen van Amerikaanse bommenwerpers door Noord-Vietnam (en het maken van de krijgsgevangenen die op de foto zijn te zien) • Met de foto kan de Noord-Vietnamese regering de eigen bevolking duidelijk maken dat de Verenigde Staten kwetsbaar zijn / de Amerikaanse bommenwerperpiloten als misdadigers worden gepresenteerd 	<p>2</p> <p>1</p>
25	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>Bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fulbright stelt dat de Volksrepubliek China en Noord-Vietnam rivalen zijn en breekt dus met het Amerikaanse beeld van de communistische wereld in die jaren, dat uitging van één communistisch blok <p>Bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fulbright stelt de oorlog voor als schadelijk voor de belangen van de Verenigde Staten (wat past bij het standpunt van de 'duiven') 	<p>2</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De Amerikanen konden de druk vergroten op Noord-Vietnam, dat zich minder gesteund zag door Sovjet-Unie / konden Hanoi bombarderen (om de onderhandelingen kracht bij te zetten) zonder te hoeven vrezen voor Sovjet-inmenging.

27 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Uit de afloop van de Vietnamoorlog trok de Amerikaanse regering de les dat bij conflicten waarin de Verenigde Staten betrokken zijn de bewegingsvrijheid van journalisten aan het front beperkt dient te worden.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- bij vraag 1 Joost Jonker en Keetie Sluyterman, *Thuis op de wereldmarkt, Nederlandse handelshuizen door de eeuwen heen*, Den Haag, 2000, passim.
- bron 1 Pieter de la Court, *Interest van Holland, ofte gronden van Hollands-Welvaren*, Amsterdam 1662, cap. 3 en 4.
- bron 2 D.J. Roorda, *Ambassadeur in de Lage Landen*, William Temple, *Observations upon the United Provinces*, Haarlem 1978, pag. 76.
- bron 3 Stedelijk Museum De Lakenhal, Leiden.
- bron 4 R. van Stipriaan, *Ooggetuigen van de Gouden Eeuw*, Amsterdam 2002, pag. 271-273.
- bron 5 Knuttel 17792 brief van Claudius Civilis, pag.10-13, KB Den Haag.
- bron 6 Denis Diderot, *Over Holland, een journalistieke reis 1773-1774*, Amsterdam/Antwerpen 1994, pag. 47-48.
- bron 7 ontleend aan: Robert Mann, *A Grand Delusion, America's Descent into Vietnam*, New York 2001, pag. 81.
- bron 8 ontleend aan: Gérard Chaliand, *The Peasants of North Vietnam*, Harmondsworth 1969, pag. 137-138.
- bron 9 ontleend aan: Le Ly Hayslip, *When Heaven and Earth Changed Places*, New York 1990, pag. 33.
- bron 10 *De Volkskrant*, 3 februari 1968.
- bron 11 *Algemeen Handelsblad*, 5 februari 1968.
- bron 12 Tim Page, *Another Vietnam, Pictures of the War from the Other Side*, Washington D.C. 2002, pag. 98.
- bron 13 ontleend aan: Robert Mann, *A Grand Delusion, America's Descent into Vietnam*, New York 2001, pag. 655.